ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Jana Vyklického ve věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje** se sídlem Hradec Králové, Pivovarské náměstí 1245, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 5. 2011, č. j. 30 A 44/2010 – 49,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění

Žalobkyně napadla kasační stížností shora specifikované usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla zamítnuta její žádost o osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud žádost zamítl po zjištění, že žalobkyně pro přiznání osvobození od soudních poplatků nesplňuje podmínky § 36 odst. 3 s. ř. s. Žalobkyně totiž disponuje finančními prostředky ve výši, která sama o sobě zaplacení relativně nízkého soudního poplatku dovoluje, a je také /spolu/vlastnicí rozsáhlého nemovitého majetku. Povinnost zaplatit soudní poplatek se zřetelem na příjmy a celkové osobní a majetkové poměry žalobkyni nebrání uplatnit právo na soudní ochranu. Kromě toho žalobkyně sice tvrdí, ale

neprokazuje existenci okolností, které údajně její hmotné a majetkové poměry negativně ovlivňují.

Vzhledem k závěru, že žalobkyně nesplnila zákonem požadované podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nevyhověl krajský soud ani jejímu návrhu na ustanovení zástupce pro řízení /o kasační stížnosti/.

Žalobkyně podala proti tomuto usnesení kasační stížnost pro důvody dle § 103 odst. 1, písm. a/, b/, c/, d/, e/ s. ř. s. Krajskému soudu vytkla, že se (opět) nevypořádal se všemi navrženými důkazy a napadené rozhodnutí tak neodpovídá „rozhodnému skutkovému a právnímu stavu věci“. A znovu namítla, že napadené rozhodnutí jí nebylo řádně doručeno pro vady na straně doručujícího orgánu. O jaké vady se mělo jednat, ovšem neuvedla. Nespecifikovala ani „navržené důkazy“ se kterými se soud v napadaném usnesení nevypořádal.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Pro pořádek je třeba připomenout, že osvobození od soudních poplatků stěžovatelka žádala návrhem, který neobsahoval žádné důvody, jen prosté konstatování, že takové důvody existují.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou chybného doručení napadeného usnesení. Stěžovatelka vady v doručení tvrdí, ale nespecifikuje. Nicméně, z exaktních skutečností, patrných ze soudního spisu Krajského soudu v Brně sp. zn. 30 A 44/2010 vyplývá nad veškerou pochybnost, že usnesení o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků bylo stěžovatelce doručováno poštovním doručovatelem. Stěžovatelka nebyla zastižena, a proto jí byla dne 19. 5. 2011 zanechána výzva k vyzvednutí zásilky. Stěžovatelka v úložní lhůtě zásilku nevyzvedla, a proto jí byla zásilka dne 31. 5. 2011 vhozena bez dalšího do domovní poštovní schránky. Jedná se o správný postup dle ust. § 50 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále také o. s. ř., podle kterého je třeba obdobně postupovat, vzhledem k § 42 odst. 5 s. ř. s.) při doručování soudních písemností. Podle citovaného ustanovení platí v případě, že doručující orgán nezastihl adresáta písemnosti, že vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky; písemnost se považuje za doručenou vhozením do schránky, datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti. Proto Nejvyšší správní soud vychází z toho, jak výše už doloženo, že zásilka byla stěžovatelce doručena dne 31. 5. 2011.

Podle ustanovení § 50f odst. 3 občanského soudního řádu pak platí, že doručuje-li soud prostřednictvím doručujícího orgánu, vyznačí se doručení písemnosti na doručence. Doručenka je veřejnou listinou a proto, není-li prokázán opak, považují se údaje uvedené na doručence za pravdivé.

Dle doručenky založené v soudním spise bylo usnesení Krajského soudu v Brně ve věci č.j. 30 A 43/2010 - 64 stěžovatelce řádně doručeno dne 31. 5. 2011, tedy toho dne, kdy byla zásilka vhozena do její domovní poštovní schránky.

Vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení ani Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatelky advokátem v řízení o předmětné kasační stížnosti. Neshledal důvod odchýlit se od konstantní judikatury zdejšího soudu, podle níž „*Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému, a vedlo by k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37). Nejvyšší správní soud proto posuzoval kasační stížnost, aniž by stěžovatelka zaplatila soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a aniž by byla v tomto řízení zastoupena advokátem. Jakýkoliv jiný postup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka formulovala důvody kasační stížnosti jako § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s., z obsahu kasační stížnosti je však patrné, že namítá nezákonnost rozhodnutí, kterým byla zamítnuta její žádost o osvobození od soudních poplatků. [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Smyslem osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu zakotveným v článku 36 Listiny základních práv a svobod.

Je na účastníku samém, aby svoji materiální stránku dostatečně konkrétně popsal (břemeno tvrzení), a současně aby projevil zákonem požadovanou aktivitu a předložil soudu (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy (břemeno důkazní). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50,

publikovaný pod č. 537/2005 Sb. NSS). Pro osvobození od soudních poplatků tak účastník jednak musí doložit, že nemá dostatečné prostředky, jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný a současně účastník o osvobození od soudních poplatků musí požádat. Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50). Je proto na účastníkovi, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nedostatek svých prostředků na úhradu soudního poplatku spatřuje, a toto tvrzení řádně doložil. Soud totiž přistoupí k osvobození účastníka řízení od soudních poplatků pouze, bude-li řádně osvědčeno, že pro celkové poměry účastníka nelze setrvávat na povinnosti soudní poplatek uhradit.

Nejvyšší správní soud se v daném případě ztotožňuje s právním hodnocením provedeným krajským soudem. Krajský soud správně vyzval stěžovatelku, aby své majetkové a výdělkové poměry doložila potvrzením o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Z tohoto potvrzení vyplývá, že stěžovatelka je svobodná, bezdětná a podniká v oboru obchodní činnosti s čistými výdělky za roky 2007 až 2009 ve výši 110 512 Kč, 165 882 Kč a 164 614 Kč. Její průměrný čistý měsíční příjem tedy v jednotlivých uvedených letech je 9202 Kč, 13 823 Kč a 13 718 Kč. Zjištěné částky krajský soud porovnal s životním minimem jednotlivce, které podle ustanovení § 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, činí 3126 Kč. Životním minimem se rozumí minimální hranice peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních potřeb (§ 1 odst. 1 tohoto zákona). Částku životního minima krajský soud využil jako referenční kritérium pro posouzení, zda je splnění poplatkové povinnosti v reálných možnostech žalobkyně. Protože její příjmy částku životního minima výrazně převyšují, uzavřel krajský soud, že v posuzovaném případě výše soudního poplatku, s ohledem na příjmy a ostatní majetkové poměry, žalobkyni nebrání v uplatnění práva na soudní ochranu. Navíc krajský soud poukázal na skutečnost, že žalobkyně je vlastnicí rozsáhlého nemovitého majetku, který však v potvrzení nezmínila. Žalobkyně sice v potvrzení uvedla, že nemá žádný majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť veškerý její majetek je obstaven neoprávněně nařízenými exekucemi, nicméně podle krajského soudu omezení dispozičního oprávnění k majetku žalobkyně nemá bez dalšího pro hodnocení jejích celkových majetkových poměrů a posouzení schopnosti zaplatit relativně nízký soudní poplatek význam. Pokud jde o zdravotní potíže zmiňované žalobkyní, krajský soud konstatoval, že tyto nebyly blíže specifikovány; nicméně z údajů o obdobích čerpání nemocenských dávek vyplněných žalobkyní v potvrzení krajský soud dovodil, že tento aspekt neměl na osobní poměry žalobkyně významnější vliv. Jako právně irelevantní posoudil krajský soud případné výdaje žalobkyně b) vynaložené v souvislosti s jinými soudními řízeními.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v daném případě krajský soud správně posoudil a řádně odůvodnil zamítnutí žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků. Porovnáním výše jejího průměrného měsíčního příjmu s částkou životního minima, lze dospět k závěru, že náklady, jež by žalobkyně vynaložila na zaplacení soudního poplatku, by ji nezatížily takovým způsobem, že by ve svém důsledku znamenaly odepření možnosti dovolat se svého práva u soudu.

Jelikož námitka, že žalobkyně byla již dříve od soudních poplatků osvobozena, a je proto v zájmu právní jistoty rozhodnout shodně i v tomto případě, zůstala pouze v obecné rovině a nebyla stěžovatelkou blíže specifikována, Nejvyšší správní soud se jí nemohl zabývat.

Žalobkyně tedy se svými námitkami neuspěla. Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a podle zásady úspěchu v řízení proto nemá právo na náhradu jeho nákladů řízení, žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady na rámec, vyplývající z jeho standardní úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2011

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně
senátu